

فراتحلیل جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۲/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۴/۲۳

اکبر ذوالفقاری^۱

از صفحه ۱۶۱ تا ۱۹۰

چکیده

زمینه و هدف: امنیت اجتماعی، تضمین‌کننده حیات جمعی انسان‌ها هست که پایه و اساس آن را انتظام اجتماعی تشکیل می‌دهد. سرمایه اجتماعی و امنیت دو مقوله درهم‌تنیده‌ای هستند که زیست جمعی، توسعه و پایداری اجتماعی را ممکن می‌سازند. بر این اساس هدف این پژوهش تبیین جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی است.

روش‌شناسی: روش اجرای پژوهش فراتحلیل-کمی است. برای این منظور از نرم‌افزار Cma2 استفاده شده است. جامعه آماری از میان ۴۰ پژوهش بود که ۲۹ نمونه سند پژوهشی باهدف ترکیب و شناسایی میزان تأثیر آن انتخاب شدند پژوهش‌های منتخب به روش پیمایشی در جوامع آماری متفاوت و برحسب سنجه‌های پایا به انجام رسیده‌اند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که بین الگوی سرمایه‌ای (اثربخشی جمعی، بی‌توجهی جمعی، یاری‌گری اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی، شبکه روابط اجتماعی)، الگوی مکانی (بی‌ثباتی سکونت، تعلق اجتماعی، بی‌نظمی فیزیکی)، الگوی هنجاری (رفتار پرخطر، بی‌نظمی اجتماعی، همنوایی با هنجار اجتماعی)، الگوی کنترلی (کنترل اجتماعی، کارایی و عملکرد اجتماعی پلیس، جامعه‌پذیری)، الگوی روانی (آگاهی اجتماعی، رضایت شغلی، آگاهی از میزان جرائم اجتماعی) و الگوی جمعیتی (سن، پایگاه طبقاتی، جنسیت و وضع تأهل) با امنیت اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. در مجموع متغیرهای فوق توانسته‌اند $Effect\ size = (0/701)$ ، $Z = (24/341)$ و $sig = (0/000)$ از امنیت اجتماعی را تبیین نمایند.

نتایج: نتایج پژوهش نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی بالا، امنیت اجتماعی بالا را به ارمغان می‌آورد. امنیت اجتماعی با ابعاد مالی، جانی، روانی و اخلاقی و همچنین مؤلفه‌های عینی (حفاظت در برابر خطر) و ذهنی (احساس ایمنی) با سرمایه اجتماعی تعامل دارد. بر اساس نتایج پژوهش، تقویت و افزایش اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی از سازوکارهای سرمایه اجتماعی است که زمینه را برای برقراری امنیت اجتماعی فراهم می‌سازند.

واژه‌های کلیدی: امنیت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، بی‌نظمی اجتماعی، هنجارهای اجتماعی.

امنیت به مفهوم ایمنی و آسودگی خاطر و فقدان ترس (ابراهیمی لویه، ۱۳۸۵: ۷۱)، پدیده روان‌شناختی و اجتماعی (متأثر از تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد) (بحری پور و رستگار خالد، ۱۳۹۲: ۹) و دارای دو بُعد بیرونی و عینی، درونی و ذهنی است (احمدی، ۱۳۸۵: ۵۵) و چهار علقه مالی، جانی، جمعی و فکری دارد (چلبی، ۱۳۸۶: ۳۲). در آغاز قرن ۲۱، تضمین حقوق شهروندی و امنیت جوامع انسانی یک سیاست پایه‌ای تمامی نظام‌های سیاسی تلقی شد (کرامی، ۲۰۰۶: ۲؛ زندر، ۲۰۰۹: ۵؛ لودر^۱ و والکر^۲، ۲۰۰۷). امنیت نیاز اساسی انسان (هزارجریبی و صفری شالی، ۱۳۸۸: ۹) و عنصر مهمی برای ایجاد فضای مناسب جهت زندگی است (لهسائی‌زاده، ۱۳۹۲: ۱۸). امنیت اجتماعی به کیفیت رابطه بین جامعه و اعضای آن اشاره دارد که توسط اجتماع پدیده آمده است (همالینین^۳، ۲۰۰۵: ۲). توسعه و تکامل جامعه پیوستگی با سرمایه اجتماعی و امنیت دارد (حسینی، ۱۳۸۶ و کلاهیچیان، ۱۳۸۲: ۱۵۰). جامعه‌شناسان، به نظم و امنیت از آغاز شکل‌گیری آن توجه داشته (کیلبرن^۴، ۱۹۹۶: ۸۸) و ریشه احساس ناامنی دنیای مدرن را با مفاهیمی نظیر فرهنگ ریسک و مخاطره (گیدنز^۵، ۱۳۹۳: ۴۴) ریسک و بی‌اطمینانی (عنبری، ۱۳۹۶: ۷۷)، جامعه مخاطره (بک^۶، ۱۳۹۰: ۳۷)، بی‌نظمی اخلاقی (دورکیم^۷، ۱۳۹۲: ۴۲)، بحران اخلاقی و هنجاری (آزاد ارمکی، ۱۳۹۶: ۵۴ و ۱۳۹۲: ۹۳) بی‌نظمی و آشفتگی اجتماعی و ترس از جرم (عشایری، ۱۳۹۷: ۸۱) بیان نموده و علت مهم ناامنی اجتماعی را کاهش سرمایه اجتماعی و از کار افتادن کارایی جمعی در اجتماع می‌دانند. کاهش نظام کارایی جمعی در مقابله با بی‌نظمی محیط و اجتماع باعث کاهش حس تعلق به محیط می‌گردد. این امر هویت تاریخی، اجتماعی و فرهنگی آن اجتماع را تهدید می‌کند (ویور^۸، ۲۰۰۰: ۷۶). شکل دادن به سازوکارهای جمعی، ضمن ایجاد خیر جمعی در بین ساکنان باعث تداوم نظام اجتماعی

1- Loader
2- Walker
3- Hamalainen
4- Kilburn
5- Giddens
6- Beck
7- Durkheim
8- Weaver

(نویدنیا، ۱۳۸۲: ۶۲) شده و حیات جمعی (اوسلر^۱، ۲۰۰۱؛ الدریدج^۲، ۲۰۰۵ و کارینگ^۳، ۱۹۸۷) را امکان‌پذیر می‌سازد. حیات جمعی بدون سرمایه اجتماعی، پایداری خود را از دست می‌دهد (صالحی امیری و افسرافشاری، ۱۳۹۰: ۶۲). اهمیت سرمایه اجتماعی عامل مهمی در تبیین احساس امنیت بوده و نقش مهمی در اجتماع دارند (سلین^۴، ۲۰۱۲: ۱۲۲۰). جوامع در حال توسعه و تحول، تغییرات ارزشی و هنجاری را تجربه می‌کنند. تحول از یک نظام سنتی به یک نظام هنجاری و ارزش‌های نوین با کاهش سرمایه اجتماعی همراه است. شرایطی که در آن ارزش‌های جمعی و سرمایه اجتماعی سست شده اما سازوکارهای بازدارنده آن‌چنان در راهنمای قواعد اجتماعی نهادینه نشده‌اند. ناامنی اجتماعی در این حالت، بر اثر گسست فرهنگی و هنجاری و فرسایش سرمایه اجتماعی به شدت افزایش می‌یابد. در چنین وضعیتی، جامعه شکل بی‌هنجاری به خود می‌گیرد. بر این اساس، ناامنی اجتماعی؛ معلول کاهش انسجام اجتماعی، اعتماد، مشارکت، حمایت اجتماعی و کاهش اثربخشی جمعی در برابر بی‌نظمی اجتماعی و جرائم اجتماعی است. پژوهش‌های مختلفی از جمله ارمغان و پور اسدی (۱۳۹۵)، نادری و همکاران (۱۳۸۸)، پور موسوی و همکاران (۱۳۹۲)، رخشانی نسب و همکاران (۱۳۹۱)، لطفی و همکاران (۱۳۹۲)، افشانی و همکاران (۱۳۹۱)، الماسی (۱۳۹۵)، قدرتی (۱۳۹۵)، افراسیابی و همکاران (۱۳۹۴)، زنگی‌آبادی و زنگنه (۱۳۹۰)، لطفی و همکاران (۱۳۹۲)، امین بیدختی و همکاران (۱۳۹۱)، حیدری ساریان (۱۳۹۶)، بیدل (۱۳۹۵)، بحری پور و همکاران (۱۳۹۱)، نیازی و همکاران (۱۳۹۰)، احمدی و همکاران (۱۳۹۳)، میر و همکاران (۱۳۹۴)، قدرتی و شاه جهانی (۱۳۹۴)، شایگان و همکاران (۱۳۹۴)، تاج‌بخش و همکاران (۱۳۹۲)، بحری پور و همکاران (۱۳۹۲)، صنعت خواه (۱۳۹۴)، دهقانی و همکاران (۱۳۹۱)، قاسمی و همکاران (۱۳۹۵)، رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، میرزایی و حسنوند (۱۳۹۱) و ذاکری هامانه و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی پرداخته‌اند، نشان می‌دهد که بین سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه معنی‌دار و مستقیمی وجود دارد. پژوهش‌های تجربی، ضمن داشتن یافته‌های مناسب، از پراکندگی و فقدان انسجام تجربی و نظری رنج

1- Osler
2- Eldrige
3- Caring
4- Celine

می‌برند. این پژوهش قصد دارد با نگاهی به پژوهش‌های صورت گرفته درباره سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی، به یک جمع‌بندی مناسب علمی دست یابد تا بتوان به تصمیم جامع درباره ارتباط سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی دست یابد. مسأله اصلی پژوهش این است که در دنیای امروزه که شهرنشینی، افزایش جمعیت، توسعه صنعتی و ... موجب گسترش حاشیه‌نشینی‌ها، شکل‌گیری جوامع پرمخاطره، بی‌نظمی‌های اخلاقی، بحران‌های هنجاری و آشفتگی‌های اجتماعی شده است؛ چه سازوکارهایی برای کنترل و پیشگیری و همچنین جلوگیری از این ناامنی‌ها وجود دارد. نقش سرمایه اجتماعی در تحقق این مهم چگونه دیده شده است؟ سرمایه اجتماعی به چه میزان می‌تواند در این زمینه مؤثر باشد؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

پیوستگی سرمایه اجتماعی و امنیت: سرمایه اجتماعی، ماده خام جامعه مدنی است (علی بابایی و تیموری، ۱۳۹۵: ۷۰). این سرمایه ناظر بر ارتباطات و شبکه‌های اجتماعی، هنجارها و اعتماد متقابل ناشی از آن بوده و از تعامل‌های هرروزه بین افراد به جود می‌آید که به‌تنهایی در فرد یا ساختار اجتماعی نیست، بلکه در فضای تعامل‌های بین افراد وجود دارد (بولن^۱ و انیکس^۲، ۱۹۹۸). پاتنام سرمایه اجتماعی را عنوان همبستگی اجتماع محلی حاصل‌شده از وجود مجموعه متراکم از سازمان‌ها و شبکه‌های اجتماع محلی، سطوح بالای تعهد مدنی یا مشارکت در شبکه‌های اجتماع محلی، هویت محلی قوی و مثبت و نیز احساس تجانس و برابری با اعضای اجتماع محلی، هنجارهای تعمیم‌یافته محلی مربوط به اعتماد و کمک متقابل بین اعضای اجتماع محلی می‌داند (ازکیا و غفاری، ۱۳۸۳: ۲۷۸). کارکرد سرمایه اجتماعی، ایجاد شبکه‌های حمایتی برای اعضاست. مطالعات کلمن^۳ (۱۹۹۴)، پاتنام^۴ (۱۹۹۳)، فوکویاما^۵ (۱۳۸۹) و بوردیو^۶ (۱۹۸۶)، نقش سرمایه اجتماعی در امنیت اجتماعی و کاهش ناامنی محیطی را تأیید کرده‌اند. در مجموع سرمایه اجتماعی، هنجاری خودجوش (فوکویاما، ۱۳۸۹)، تسهیل‌گر

1- Bullen
2- Onyx
3- Coleman
4- Putnam
5- Fukuyama
6- Bourdieu

تعامل اجتماعی (پاتنام، ۱۹۹۳)، افزایش التزام به هنجارهای اجتماعی، تعهد اخلاقی و مشارکت اجتماعی (کلمن، ۱۹۸۸) است. نتایج تجربی پژوهش طالب‌زاده و همکاران (۱۳۹۲)، رازقی و رضوانی (۱۳۹۲)، چلبی و مبارکی (۱۳۸۴)، مور^۱ و ریکلر^۲ (۲۰۱۳)، بونانو^۳ و همکاران (۲۰۰۹)، نشان می‌دهند که با افزایش سرمایه اجتماعی، کنترل غیررسمی افزایش یافته و بسترهای گرایش به جرم از بین می‌برد. سرمایه اجتماعی ضمن بازخوانی افراد به درون شبکه‌های جمعی، با ایجاد تعهد اخلاقی نسبت به هنجارهای اجتماعی و پیوستگی با گروه مرجع خانواده و هم‌نوایی با نظام ساختاری، به بهبود امنیت کمک می‌کند.

در جدول شماره ۱، پیشینه پژوهش ارائه شده است.

جدول شماره ۱- پیشینه تجربی پژوهش سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی

کد	عنوان	نویسنده / پژوهشگر
۱	بررسی سرمایه اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی	لطفی و همکاران (۱۳۹۷)
۲	بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی زنان	رضایی و همکاران (۱۳۹۶)
۳	تبیین رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی	حیدری ساربان (۱۳۹۶)
۴	بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان	الماسی (۱۳۹۵)
۵	احساس امنیت اجتماعی-اقتصادی زنان و ارتباط آن با سرمایه اجتماعی	قدرتی (۱۳۹۵)
۶	رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت و امنیت اجتماعی	بیدل (۱۳۹۵)
۷	بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی	قاسمی و همکاران (۱۳۹۵)
۸	عوامل مؤثر بر احساس امنیت دانش آموزان	ارمغان و پور موسوی (۱۳۹۵)
۹	بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت زنان	صنعت‌خواه (۱۳۹۴)
۱۰	سرمایه اجتماعی و احساس امنیت	شایگان و همکاران (۱۳۹۴)
۱۱	سرمایه اجتماعی در خانواده و احساس امنیت اجتماعی	قدرتی و شاه جهانی (۱۳۹۴)
۱۲	سرمایه اجتماعی و نقش آن در احساس امنیت	میر و همکاران (۱۳۹۴)
۱۳	بررسی احساس امنیت در فضای عمومی	افراسیابی و همکاران (۱۳۹۴)
۱۴	تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در نواحی	احمدی و همکاران (۱۳۹۳)
۱۵	تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	تاج‌بخش و همکاران (۱۳۹۲)
۱۶	بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	بحری پور و همکاران (۱۳۹۲)
۱۷	سنجش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت زنان	لطفی و همکاران (۱۳۹۲)
۱۸	تحلیل مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت اجتماعی	پورموسوی و همکاران (۱۳۹۲)

1-1 Moore

2- Reckler

3- Buonanno

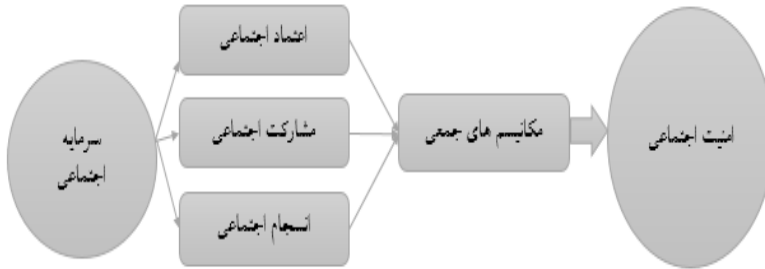
کد	عنوان	نویسنده / پژوهشگر
۱۹	بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در شهر یزد	ذاکری و همکاران (۱۳۹۱)
۲۰	بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	میرزایی و حسونود (۱۳۹۱)
۲۱	تأثیر سرمایه اجتماعی در احساس امنیت اجتماعی دانشجویان	دهقانی و همکاران (۱۳۹۱)
۲۲	بررسی نقش سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	بیدختی و همکاران (۱۳۹۱)
۲۳	بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	بحری پور و همکاران (۱۳۹۱)
۲۴	تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت در بین شهروندان	رخشانی و اسفندیاری (۱۳۹۱)
۲۵	بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن	افشانی و همکاران (۱۳۹۱)
۲۶	بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	نیازی و همکاران (۱۳۹۰)
۲۷	رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی	ساروخانی و هاشم‌نژاد (۱۳۹۰)
۲۸	سنجش احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان	زنگی‌آبادی و زنگنه (۱۳۹۰)
۲۹	بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی	نادری و همکاران (۱۳۸۸)

در خصوص رابطه سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی علاوه بر پژوهش‌های بالا؛ پژوهش‌های دیگری نیز اجرا شده که هم اکنون به تعدادی از آنها اشاره خواهد شد. ردادی (۱۳۸۷، ۱۹۶) در پژوهشی با عنوان «سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی» با بیان اینکه برای افزایش امنیت اجتماعی، سرمایه اجتماعی کمک مؤثری است و با کمک انباشت سرمایه اجتماعی در طول زمان می‌توان از بسیاری از جرایم پیشگیری نمود پیشنهاد می‌دهد برای افزایش امنیت اجتماعی، به سرمایه اجتماعی توجه شود؛ زیرا، در جامعه دینی ایرانی تقویت هنجارهای اعتمادساز دینی می‌تواند کمک مؤثری در جهت افزایش سرمایه اجتماعی تلقی شود. تقی‌لو (۱۳۸۵) نیز در پژوهشی با عنوان «مطالعات پایه: بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی» سرمایه اجتماعی را حاصل شکل‌گیری و استقرار ارزش‌ها، هنجارها، سنت‌ها و عرف‌ها و قواعد خودجوش و در بستری از روابط متقابل اجتماعی دانسته و تأکید کرده است سرمایه اجتماعی در این شرایط می‌تواند زمینه‌ساز همکاری، اعتماد و مشارکت فعال و مثبت در زندگی اجتماعی افراد شود. پاتنام^۱ به سنجش بین سرمایه اجتماعی و امنیت پرداخته و رابطه مستقیمی را بین آن‌ها تأیید می‌کند. با افزایش میزان سرمایه اجتماعی، سطح جرم نیز کاهش می‌یابد (فیلد^۲، ۱۳۸۶: ۱۰۰). سرمایه اجتماعی (اعتماد، هنجار، انسجام)، ضمن افزایش کارایی جمعی به کاهش عوامل بی‌نظمی در محیط کمک می‌کند (پاتنام،

1- Putnam
2- Field

۲۰۰۰؛ پارسل^۱ و همکاران، ۱۹۹۳). کلمن^۲ نیز فرسایش و افول سرمایه اجتماعی را زمینه‌ساز ناامنی و گرایش به بزهکاری می‌داند (فوکویاما^۳، ۱۳۸۹: ۴۲).

مدل مفهومی پژوهش

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

در ادامه ارتباط اجزای سه‌گانه سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی تعریف، بررسی و ارائه شده است.

اعتماد اجتماعی:

اعتماد قرین با رابطه متقابل تعمیم‌یافته است (مصطفی ازکیا و غفاری، ۱۳۸۰: ۹۹). پانام اعتماد را چرخ‌های می‌داند که حیات اجتماعی را روغن می‌زند (علمی و دیگران، ۱۳۸۴: ۲۲۴). یکی از دغدغه‌های هر جامعه‌ای کاهش اعتماد بین افراد جامعه، رواج بی‌اعتمادی است که تداوم زندگی را دچار مشکل می‌کند. کاهش اعتماد اجتماعی در جامعه موجب می‌گردد، همواره نوعی ترس از برقراری رابطه و احساس ناامنی بین اعضاء به وجود آید که مانع از تداوم و تقویت رابطه و کاهش همکاری و گسترش تعاملات در ابعاد مختلف جامعه می‌گردد که در این صورت، فردگرایی و به دنبال آن کج‌رفتاری در جامعه رواج می‌یابد (باستانی و رزمی، ۲۰۱۵: ۴۳). افزایش اعتماد به‌نوبه خود ثبات بیشتر نظم را در پی دارد و با ایجاد شبکه پیوندی، سطح کنترل اجتماعی را افزایش و افراد را از گرایش به کج‌رفتاری به دلیل حضور در شبکه‌های گروهی باز می‌دارد.

1- Parcel
2- Coleman
3- Fukuyama

مشارکت اجتماعی:

مفهوم مشارکت از مهم‌ترین مفاهیمی است که امروزه در قالب سرای محله، شورای شهر، شورای روستا، شورای محلات و ... تجلی یافته است. چگونگی مشارکت مردم در امور جامعه به عنوان رکن مهم توسعه به بررسی روابط فرد و جامعه، چگونگی درونی کردن ارزش‌ها، چگونگی درونی کردن هنجارهای مشارکت‌جویانه، چگونگی استفاده از پتانسیل مشارکت اجتماعی در بهبود و ارتقاء سرمایه اجتماعی، رابطه بین مشارکت و اعتماد و تعلق اجتماعی و کارکرد و نقش مشارکت شهروندان در توسعه و تحول جامعه و مواردی از این دست می‌پردازد و بررسی این مسائل پایه‌های مشارکت مدنی را پی‌ریزی می‌کند (حقیقتیان و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۱۳). مشارکت اجتماعی باوری است که طبق آن افراد خود را عضو حیاتی اجتماع می‌دانند و فکر می‌کنند که چیز ارزشمندی برای عرضه به دنیا دارند و سعی می‌کنند تا در دنیایی که صرفاً به دلیل انسان بودن برای آنان ارزش قائل است، سهم باشند (سام آرام، ۱۳۸۸: ۱۹). مشارکت نوعی سهم و دخیل شدن در تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و اجراست. این تصمیم‌گیری معطوف به هدفی است که مشارکت‌کنندگان تمایل دارند برای تحقق آن هدف مشترک، با دیگران به کنش متقابل یاری‌گرانه بپردازند (سلیمی، ۱۳۸۹: ۵۹). مشارکت در یک اجتماع باعث مسئولیت‌پذیری نسبت به محیط می‌گردد. در صورتی که مردم در جامعه محلی از اتفاقات اجتماع با خبر باشند، در جلسات گروهی و اجتماع فعال مشارکت نمایند، به همان میزان این امر ضمن ایجاد یک شبکه اجتماعی قوی و تقویت پیوندهای اجتماعی، بسترهای تحقق امنیت اجتماعی را فراهم می‌سازد.

انسجام اجتماعی:

امیل دورکیم از اولین جامعه‌شناسانی است که مفهوم انسجام و هم‌بستگی را مورد مطالعه قرار دادند و وجود آن را در هر جامعه‌ای لازم دانسته است (بدری، رمضان‌نژاد و استحکام، ۱۳۹۳: ۱۷). تکامل جامعه میزان همبستگی اجتماعی، وحدت و یکپارچگی جامعه را نتیجه می‌دهد و هر قدر بیشتر باشد، افراد آن بیشتر به سوی هم متمایل بوده و میزان روابط متقابل اجتماعی افزون‌تر می‌گردد (تنهایی و صومعه، ۱۳۸۸: ۴۱). با افزایش انسجام اجتماعی، کج‌رفتاری کاهش می‌یابد. انسجام اجتماعی دلالت بر توافق جمعی میان یک جامعه دارد. به عبارتی انسجام در کل ناظر به میزان و الگوی رابطه بین

کنشگران، گروه‌ها و خرده‌فرهنگ‌های تمایز یافته است (افروغ، ۱۳۷۵: ۱۴۰). انسجام اجتماعی در یک حوزه تعاملی معین شکل و معنا پیدا می‌کند. دورکیم احساسی را که در میدان تعاملی به وجود می‌آید، عاطفه جمعی عمیق می‌نامد. از نظر دورکیم عاطفه جمعی عمیق، بیشتر در مناسک جمعی (مثل اعیاد و مراسم ملی و مذهبی و غیره) به وجود می‌آید و بدین نحو موجبات افزایش و تحکیم انسجام اجتماعی را فراهم می‌آورد (چلبی، ۱۳۷۲: ۲۲) و سطح انحراف اجتماعی کاهش می‌یابد. خلاصه اینکه سرمایه اجتماعی در پیوندهای اجتماعی، اعتماد و انسجام و مشارکت خلاصه می‌شود و نقش مهمی در امنیت اجتماعی دارند و با ایجاد هنجارهای مشارکتی و شبکه‌های پیوندی، از افراد در برابر ناامنی‌ها محافظت می‌کند (بیرو^۱، ۱۳۸۰: ۸۳) که دارای مؤلفه‌های زیر است: ۱- مشارکت اجتماعی (درگیری در اجتماع و احساس بودن در اجتماع و مسئولیت‌پذیری اجتماعی) (مصطفی ازکیا و غفاری، ۱۳۸۳: ۲) - اعتماد اجتماعی (درجه‌ای از شناخت، ایمنی و اطمینان و تعهد نسبت به غیر از نظر شخصیت، جایگاه، نقش اجتماعی)؛ ۳- انسجام اجتماعی (توافق جمعی میان اعضای یک جامعه و ناظر به میزان الگوی رابطه متقابل بین کنشگران) (فاین^۲، ۱۳۸۵).

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع فرا تحلیل^۳ (کمی) است. فرا تحلیل، ترکیب، انسجام‌بخشی و یکدست‌سازی مطالعات صورت گرفته در یک زمینه مشخص است. فن آماری است که برای مرور نظام‌مندی استفاده می‌شود که نتایج حاصل از تعداد زیادی از مطالعات را به صورت کمی ترکیب می‌کند تا متوسط اثر یک فن خاص را تعیین کند. این فرایند دارای ۵ مرحله: ۱. تنظیم سؤال؛ ۲. جست‌وجوی ادبیات؛ ۳. انتخاب پژوهش‌ها واجد شرایط؛ ۴. استخراج داده‌ها و ارزیابی کیفیت و اعتبار آن؛ ۵. ترکیب، تعبیر و تفسیر گزارش است. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه و آخرین پژوهش‌های انجام‌شده در ایران در سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ منتهی به سال جاری با موضوع سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی است که در پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات

1 -Birou

2 -Fein

3-Meta-Analysis Method

تخصصی نورمگز، بانک اطلاعات نشریات کشور ثبت شده است. از میان مطالعات متعدد پژوهشی در باب «سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی» نهایتاً ۲۹ سند پژوهشی متناسب با ملاک‌های فراتحلیل کمی (ضریب همبستگی، حجم نمونه، سطح معنی‌داری، کیفیت پژوهش، اعتبار و روایی پژوهش، پیمایش) شناسایی و انتخاب شدند. بعد از دسته‌بندی اولیه مطالعات، سنخ‌شناسی و توصیف آن، در نهایت متغیرهای پژوهش که بیش از ۲ بار در مطالعات تکرار شده‌اند، برای تعیین اندازه اثر و ضریب همبستگی آن وارد CMA2 شدند.

یافته‌های پژوهش

در جدول شماره ۲ ویژگی‌های روش‌شناختی پژوهش‌های مورد بررسی ذکر شده است.

جدول شماره ۲- خلاصه مطالعات تجربی سرمایه اجتماعی و امنیت

کد	سال	جامعه	نمونه	روش + ابزار	شیوه نمونه‌گیری
۱	(۱۳۹۵)	۹۵۰۰	۳۷۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	نمونه‌گیری تصادفی
۲	(۱۳۹۲)	۱۸۵۶۰۰	۳۶۲	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۳	(۱۳۹۰)	-	۵۳۱	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی
۴	(۱۳۹۳)	۷۰۴۰	۲۷۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی
۵	(۱۳۹۱)	-	۲۴۶	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای متناسب
۶	(۱۳۹۱)	-	۳۸۲	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	طبقه‌ای و تصادفی
۷	(۱۳۹۶)	۸۲۹۷	۳۶۷	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۸	(۱۳۹۵)	-	۳۷۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای سیستماتیک
۹	(۱۳۹۱)	۸۳۴۷	۴۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۰	(۱۳۹۴)	۸۲۱۷۲۳۶	۲۰۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۱	(۱۳۹۱)	۱۸۵۶۰۰	۳۶۲	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۲	(۱۳۹۲)	۱۵۷۳۸	۳۷۵	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۳	(۱۳۹۴)	۹۵۶۰	۴۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۴	(۱۳۹۴)	۱۵۷۲۶۶	۴۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۱۵	(۱۳۹۰)	۶۵۳۲۶	۱۱۸	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی ساده
۱۶	(۱۳۹۴)	-	۳۷۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	طبقه متناسب با حجم
۱۷	(۱۳۹۲)	-	۳۷۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی ساده
۱۸	(۱۳۹۱)	۳۷۴۴۰۸	۳۸۲	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	چندمرحله‌ای احتمالی
۱۹	(۱۳۹۲)	-	۳۱۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	طبقه‌ای تصادفی

کد	سال	جامعه	نمونه	روش + ابزار	شیوه نمونه‌گیری
۲۰	(۱۳۸۸)	۲۸۳۹۷۹	۲۵۱	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	طبقه‌ای متناسب با حجم
۲۱	(۱۳۹۱)	۲۵۰۰	۳۳۴	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	طبقه‌بندی تصادفی
۲۲	(۱۳۹۷)	-	۵۳۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	احتمالی ساده
۲۳	(۱۳۹۵)	-	۳۹۵	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۲۴	(۱۳۹۶)	۶۳۴۷۹	۳۸۳	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی طبقه‌ای
۲۵	(۱۳۹۰)	۱۱۵۹۰	۳۸۴	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای چندمرحله‌ای
۲۶	(۱۳۹۴)	۳۳۷۴۷۵	۳۸۴	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی طبقه‌ای چندمرحله‌ای
۲۷	(۱۳۹۱)	-	۲۴۶	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	خوشه‌ای متناسب
۲۸	(۱۳۹۵)	۹۵۰	۲۷۴	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی ساده
۲۹	(۱۳۹۵)	-	۲۰۰	پیمایش (کمی)+پرسشنامه	تصادفی طبقه‌ای

- فرضیه‌های پژوهش

جدول شماره ۳- فرضیه‌های سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی

متغیر مستقل	تعداد فراوانی آزمودنی	درصد فراوانی آزمودنی‌ها
اعتماد اجتماعی	۲۵	۱۹/۵
سرمایه اجتماعی	۲۰	۱۵/۵
مشارکت اجتماعی	۱۶	۱۲/۵
شبکه روابط اجتماعی	۱۱	۸/۶
انسجام اجتماعی	۹	۷
آگاهی اجتماعی	۷	۵/۵
کنترل اجتماعی	۵	۳/۹
پایگاه طبقاتی	۴	۳/۱
تعلق اجتماعی	۴	۳/۱
کارایی و عملکرد اجتماعی	۳	۲/۳
اثر بخشی جمعی	۳	۲/۳
جامعه‌پذیری	۳	۲/۳
همنوایی با هنجار اجتماعی	۲	۱/۶
بی‌توجهی جمعی	۲	۱/۶
حمایت اجتماعی	۲	۱/۶
بی‌نظمی اجتماعی	۲	۱/۶
آگاهی از میزان جرائم اجتماعی	۲	۱/۶
رفتار پرخطر	۲	۱/۶
رضایت شغلی	۲	۱/۶

بی‌نظمی	۲	۱/۶
بی‌ثباتی سکونتی	۲	۱/۶
مجموع	۱۲۸	۱۰۰

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که در حوزه ارتباط بین سرمایه اجتماعی و امنیت، فرضیات متعددی در مقالات مطرح شده است، بیشترین فراوانی تکرار فرضیات به فرضیات تأثیر اعتماد اجتماعی (با ۱۹/۵ درصد فراوانی)، سرمایه اجتماعی (۱۵/۵ درصد) و همچنین مشارکت اجتماعی (۱۲/۵ درصد) تعلق دارد؛ و کمترین فرضیات تکرار شده مربوط به فرضیه‌های تأثیر بی‌ثباتی سکونتی، بی‌نظمی، بی‌توجهی جمعی، هم‌نواپی با هنجار اجتماعی، حمایت اجتماعی، بی‌نظمی اجتماعی، آگاهی از میزان جرائم اجتماعی، رفتار پرخطر و رضایت شغلی بر امنیت اجتماعی هریک با ۱/۶ درصد فراوانی تعلق دارد.

-اطلاعات جمعیت‌شناختی ۲۹ پژوهش منتخب

جدول شماره ۴- ویژگی جمعیت‌شناختی پژوهش

متغیر	ویژگی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۳۸
	مرد	۶۲
وضع تأهل	متأهل	۵۲
	مطلقه و بیوه	۱۲
سن	۱۸-۲۵	۳۵
	۲۶-۳۳	۲۷
	۳۴-۴۰	۳۲
	۴۱ بالاتر	۶
سطح تحصیلات	دیپلم و کمتر	۴۳
	دانشگاهی	۵۷
	خانه‌دار	۳۹
نوع شغل	آزاد	۳۶
	بیکار	۱۸
	کارمند	۶
	سایر	۱

مطابق با یافته‌های فوق، ۳۸ درصد جامعه آماری را زنان و ۶۲ درصد آن را مردان تشکیل می‌دهد که از میان ۳۶ درصد مجرد، ۵۲ درصد متأهل و ۱۲ درصد مطلقه و بیوه هستند که بیشترین آن‌ها به گروه سنی ۱۸-۲۵ سال با ۳۵ درصد فراوانی و کمترین آن‌ها به گروه سنی ۴۱ به بالا با ۶ درصد فراوانی تعلق دارد. ۵۷ درصد پاسخگویان را افراد با مدرک دانشگاه و مابقی را دیپلم و پایین‌تر تشکیل می‌دهد. همچنین بیشتر پاسخگویان، دارای شغل آزاد و خانه‌دار بوده‌اند (به ترتیب با ۳۶ و ۳۹ درصد فراوانی).

- سطح معنی‌داری پژوهش

سطح معنی‌داری متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول شماره ۵- بررسی ضریب و مقدار پیوستگی سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی

متغیر	نوع اثر	گزارش آماری			فرض ناهمگونی	اثرگذاری	سطح
		Effect size	Z	Sig			
اعتماد اجتماعی	تصادفی	۰/۴۰۹	۷/۰۵۰	۰/۰۰۰	۴۲۵/۸۹۷	۰/۰۰۰	متوسط
انسجام اجتماعی	تصادفی	۰/۳۱۵	۴/۴۷۶	۰/۰۰۰	۱۲۳/۷۲۹	۰/۰۰۰	متوسط
مشارکت اجتماعی	تصادفی	۰/۳۲۹	۵/۶۹۳	۰/۰۰۰	۱۷۶/۸۰۶	۰/۰۰۰	متوسط
باریگری اجتماعی	ثابت	۰/۱۴۸	۴/۱۴۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	کم
اثربخشی جمعی	ثابت	۰/۲۰۳	۴/۰۹۱	۰/۰۰۰	۲/۸۲۲	۰/۴۲۰	کم
بی‌توجهی جمعی	ثابت	۰/۴۱۰	۹/۴۶۴	۰/۰۰۰	۷/۵۰۳	۰/۱۱۲	زیاد
شبکه روابط اجتماعی	تصادفی	۰/۳۸۸	۷/۳۱۲	۰/۰۰۰	۱۰۸/۲۰۶	۰/۰۰۰	متوسط
سرمایه اجتماعی (کلی)	تصادفی	۰/۴۵۶	۱۰/۱۲۷	۰/۰۰۰	۳۱۲/۰۹۵	۰/۰۰۰	متوسط
رضایت شغلی	تصادفی	۰/۳۹۷	۲/۵۶۴	۰/۰۱۰	۱۸/۲۴۷	۰/۰۰۰	متوسط
آگاهی اجتماعی	تصادفی	۰/۳۸۲	۵/۰۰۷	۰/۰۰۰	۴۷/۶۹۹	۰/۰۰۰	متوسط
آگاهی از میزان جرائم اجتماعی	ثابت	۰/۵۱۱	۱۵/۶۶۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	زیاد
الگوی روانی (کلی)	تصادفی	۰/۲۷۱	۵/۰۲۳	۰/۰۰۰	۶/۴۷۸	۰/۰۰۰	کم
بی‌نظمی اجتماعی	ثابت	۰/۸۷۴	۳۷/۴۷۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	زیاد
همنوایی با هنجار اجتماعی	ثابت	۰/۴۴۲	۱۱/۱۳۳	۰/۰۰۰	۳/۰۶۹	۰/۰۸۰	متوسط
رفتار پرخطر	ثابت	۰/۷۴۷	۲۶/۸۲۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	زیاد
الگوی هنجاری (کلی)	تصادفی	۰/۳۸۵	۷/۳۰۰	۰/۰۰۰	۱۰۱/۲۵۶	۰/۰۰۰	متوسط
کارایی و عملکرد اجتماعی پلیس	تصادفی	۰/۳۱۰	۵/۴۱۱	۰/۰۰۰	۲۰/۴۵۲	۰/۰۰۰	متوسط

متغیر	نوع اثر	گزارش آماری			اثر گذاری	سطح
		Sig	Q	sig		
		Z	Effect size	شدت		
کنترل اجتماعی	تصادفی	۲/۳۴۴	۰/۱۶۰	۰/۰۱۹	۳۲/۹۳۰	کم
جامعه پذیری	ثابت	۱۷/۳۰۶	۰/۴۲۹	۰/۰۰۰	۹/۲۶۱	زیاد
الگوی کنترلی (کلی)	تصادفی	۱۲/۶۵۵	۰/۴۲۱	۰/۰۰۰	۱۲۹/۳۶۵	زیاد
تعلق اجتماعی	تصادفی	۱۴/۳۵۶	۰/۷۰۰	۰/۰۰۰	۱۱/۸۴۴	زیاد
بی نظمی فیزیکی	تصادفی	۶/۲۵۵	۰/۴۳۰	۰/۰۰۰	۱۶/۵۱۹	زیاد
بی ثباتی سکونت	تصادفی	۳/۹۸۷	۰/۴۲۲	۰/۰۰۰	۳۶/۸۷۹	زیاد
الگوی مکانی (کلی)	تصادفی	۹/۲۵۷	۰/۲۴۸	۰/۰۰۲	۲۸/۳۵۸	کم
وضع تأهل	تصادفی	۱۱/۰۸۲	۰/۱۷۰	۰/۰۰۰	۱۴/۲۷۲	کم
جنسیت	ثابت	۱۲/۷۸۶	۰/۲۹۰	۰/۰۰۰	۰/۲۷۳	کم
پایگاه طبقاتی	تصادفی	۷/۱۱۳	۰/۲۵۳	۰/۰۰۰	۱۸/۰۲۱	کم
سن	ثابت	۳/۶۳۶	۰/۱۳۳	۰/۰۰۰	۰/۰۳۸	کم
اثر کلی	ثابت	۲۴/۳۴۱	۰/۷۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	زیاد

نتایج حاصل از جدول فوق نشان می دهد که:

- متغیر اعتماد اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $۰/۴۰۹$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه اعتماد اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر انسجام اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $۰/۳۱۵$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه انسجام اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر مشارکت اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $۰/۳۲۹$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه مشارکت اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر سرمایه اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $۰/۴۵۶$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه سرمایه اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.

- متغیر شبکه روابط اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/388$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه شبکه روابط اجتماعی قوی‌تر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر هم‌نوایی با هنجار اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/442$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه میزان هم‌نوایی با هنجارهای اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر آگاهی اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/382$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه آگاهی اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر حمایت اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/148$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه حمایت اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر بی‌نظمی اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/874$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه بی‌نظمی اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر کارایی و عملکرد اجتماعی پلیس در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/310$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه کارایی و عملکرد اجتماعی پلیس بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر تعلق اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/700$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه احساس تعلق اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.

- متغیر بی‌توجهی جمعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/410$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه بی‌توجهی جمعی بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر کنترل اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/160$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه کنترل اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر بی‌نظمی فیزیکی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/430$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه بی‌نظمی فیزیکی بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر جامعه‌پذیری در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/429$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه جامعه‌پذیری قوی‌تر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر بی‌ثباتی سکونتی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/422$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه بی‌ثباتی سکونتی بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر اثربخشی جمعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/203$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه اثربخشی جمعی قوی‌تر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- متغیر وضع تأهل در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/170$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. افرادی که متأهل هستند، احساس امنیت بیشتری نسبت به مجردها خواهند داشت.
- متغیر جنسیت در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/290$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. معمولاً مردان نسبت به زنان، احساس امنیت بیشتری را تجربه می‌کنند.

- متغیر پایگاه طبقاتی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/253$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. معمولاً مردان نسبت به زنان، احساس امنیت بیشتری را تجربه می‌کنند.
- متغیر سن در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/133$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. با افزایش سن به دلیل کاهش توانمندی فردی، مسن بودن، احتمال احساس امنیت در افراد کاهش می‌یابد.
- متغیر آگاهی از میزان جرائم اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/511$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه آگاهی از میزان جرائم اجتماعی بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر رفتار پرخطر در سطح $P\text{-Value} = 0/000$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/747$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه رفتار پرخطر بیشتر، احساس امنیت نیز کمتر خواهد بود.
- متغیر رضایت شغلی در سطح $P\text{-Value} = 0/010$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/397$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید. هرچه رضایت شغلی بیشتر، احساس امنیت نیز بیشتر خواهد بود.
- اثر کلی تمام متغیرها در سطح $P\text{-Value} = 0/003$ دارای تأثیر معناداری بر امنیت بوده و توانسته $0/701$ درصد از تغییرات امنیت را تبیین نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر نشان داد ارتباط سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی در قالب شاخصه‌هایی مانند اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی به خوبی قابل درک و تفسیر است. سرمایه اجتماعی شامل خصوصیات متفاوتی از جمله شبکه‌های غنی روابط اجتماعی، همنوایی و اعتماد بین مردم است که برای مقابله با ناامنی و برقراری زندگی گروهی ایمن کاربرد دارد. نتایج پژوهش حاضر همچنین نشان

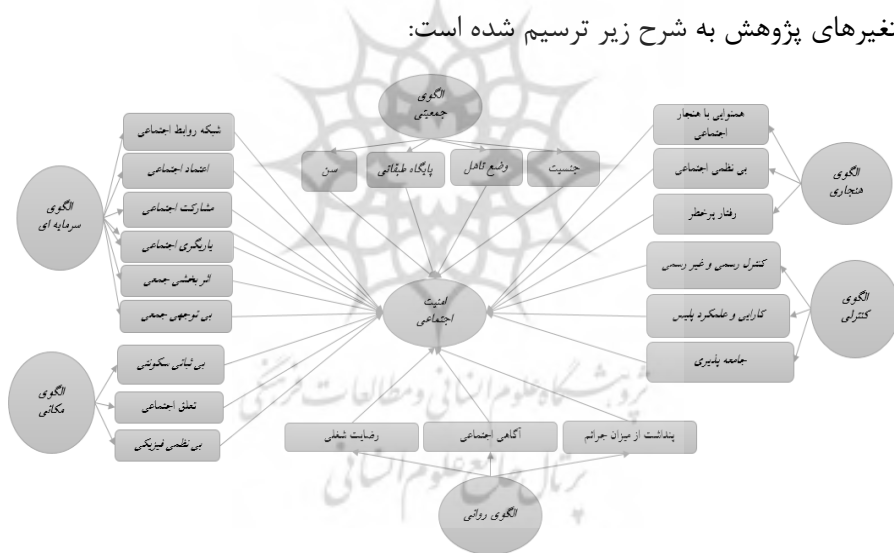
داد سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی پیوند عمیقی دارد. در جایی که سطح اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی بالاست، امنیت اجتماعی نیز بالا خواهد بود. امنیت اجتماعی با ابعاد مالی، جانی، روانی و اخلاقی در دو مؤلفه عینی (حفاظت در برابر خطر) و ذهنی (احساس ایمنی) خلاصه می‌شود. سرمایه اجتماعی مردم را بیشتر به همکاری و اعتماد به یکدیگر تشویق می‌کند تا کارهای گروهی افزایش یابد و نیازهای مشترک به آسانی تأمین گردد. در مناطقی که اعتماد، انسجام و مشارکت اجتماعی بالایی وجود دارد؛ ظرفیت‌های خوبی برای مقابله با ناامنی ایجاد شده است. بر اساس نتایج پژوهش حاضر، امنیت اجتماعی، زاییده سرمایه اجتماعی است. به عبارتی؛ فقدان سرمایه اجتماعی منجر به زوال فیزیکی، بی‌نظمی و ناپایداری اجتماع می‌شود. نبود اعتماد، انسجام و مشارکت موجب می‌شود ساکنان علاقمند به این مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی اجتماع را ترک کنند و افراد نالایق، معتاد، بزهکار و غیرمتمتعده جایگزین آنان شوند و این اقدام زمینه‌ای برای گسترش ناامنی‌های اجتماعی خواهد بود. در واقع، این احساس ناامنی‌ها ناشی از عدم تعادل اجتماعی است. افزایش آمارهای رسمی جرم از جمله قتل، کودک ربایی، نزاع و درگیری خیابانی، توزیع و خریدوفروش مواد، دسترسی آسان به مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی، سرقت و تهدید و اخاذی نشان می‌دهد اجتماعی که به راحتی به غریبه‌ها و افراد سودجو، فرصت اقدام به رفتارهای پرخطر را می‌دهد، در خود ظرفیت چندانی برای احیای هویت‌های محلی و تعلق اجتماعی ایجاد نمی‌کند و این بی‌توجهی موجب گسترش بی‌نظمی و افزایش ناامنی خواهد شد. محله‌هایی که با بی‌توجهی اجتماعی مواجهه هستند، به‌مرور آلودگی محیطی و کیفیت پایین نظم را تجربه کرده و محله کیفیت اجتماعی خود را از دست می‌دهد، مخروبه‌ها، منازل نیمه‌کاره و محیط‌های دور از دید طبیعی مردم، جای خود را به افرادی می‌دهند که در پی فرصت برای گسترش رفتارهای غیرمدنی هستند. به‌مرور محله و اجتماع مسکونی، باعث فراخوانی گروه‌ها و افرادی می‌شود که زوال اقدام جمعی را درک و تجربه کرده‌اند و موقعیت ارتکاب به جرم را مهیا می‌بینند.

نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌هایی که توسعه و تکامل جامعه را در گروه پیوستگی سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی می‌دانند هم‌خوانی دارد (حسینی، ۱۳۸۶ و کلاهیچیان، ۱۳۸۲: ۱۵۰). بسیاری از محققان، ریشه ناامنی‌های دنیای امروزی را

گسترش فرهنگ ریسک‌پذیری اجتماعی (گیدنز^۱، ۱۳۹۳: ۴۴) بی‌اطمینانی و بی‌اعتمادی (عنبری، ۱۳۹۶: ۷۷)، بی‌نظمی‌های اخلاقی (دورکیم^۲، ۱۳۹۲: ۴۲)، بحران هنجاری (آزاد ارمکی، ۱۳۹۶: ۵۴ و ۱۳۹۲: ۹۳) آشفتگی‌های اجتماعی (عشایری، ۱۳۹۷: ۸۱) می‌دانند و اعتقاد دارند عامل اصلی این ناامنی‌ها؛ کاهش و از بین رفتن اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی به عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی است. ویوور (۲۰۰۰: ۷۶) تأکید داشت کاهش کارهای گروهی و جمعی که نشأت گرفته از بی‌نظمی‌های محیطی و اجتماعی است موجب می‌شود حس تعلق به محیط کم شود و هویت تاریخی، اجتماعی و فرهنگی اجتماع مورد تهدید واقع شود. بنابراین، محققان و جامعه‌شناسان متعددی گسترش فعالیت‌های گروهی و مشترک را توصیه نموده و تأکید دارند فعالیت‌های گروهی- اجتماعی موجب شکل‌گیری خیر جمعی در بین ساکنان و تداوم نظام اجتماعی می‌شود (نویدنیا، ۱۳۸۲: ۶۲) حیات جمعی را تداوم می‌بخشد (اوسلر^۳، ۲۰۰۱؛ الدریدج^۴، ۲۰۰۵ و کارینگ^۵، ۱۹۸۷). به اعتقاد آنان؛ حیات جمعی بدون سرمایه اجتماعی، پایداری خود را از دست می‌دهد (صالحی امیری و افسرافشاری، ۱۳۹۰: ۶۲). آنان معتقدند سرمایه اجتماعی در تبیین احساس امنیت اهمیت می‌یابد و نقش مهمی در اجتماع دارد (سلین^۶، ۲۰۱۲: ۱۲۲۰). علاوه بر این؛ محققان و جامعه‌شناسان بر این عقیده‌اند که جوامع در حال توسعه‌ای که در حال تجربه کردن تغییرات ارزشی و هنجاری هستند با کاهش سرمایه اجتماعی مواجه می‌شوند. زیرا در این کشورها، شرایط برقراری ارزش‌ها و سرمایه اجتماعی نامطلوب است اما هیچ سازوکاری برای کنترل، از بین بردن این شرایط وجود ندارد و نهادینه نشده است. آنان اعتقاد دارند در این شرایط، بر اثر گسست فرهنگی و هنجاری؛ فرسایش سرمایه اجتماعی به شدت رخ می‌دهد و جامعه شکل بی‌هنجاری به خود می‌گیرد. بر این اساس، ناامنی اجتماعی؛ معلول کاهش انسجام اجتماعی، اعتماد، مشارکت، حمایت اجتماعی و کاهش اثربخشی جمعی در برابر بی‌نظمی اجتماعی و جرائم اجتماعی است. پژوهش‌های مختلفی از جمله ارمغان و پور اسدی (۱۳۹۵)، نادری و همکاران (۱۳۸۸)، پور موسوی و

1- Giddens
2- Durkheim
3- Osler
4- Eldrige
5- Caring
6- Celine

همکاران (۱۳۹۲)، رخشانی نسب و همکاران (۱۳۹۱)، لطفی و همکاران (۱۳۹۲)، افشانی و همکاران (۱۳۹۱)، الماسی (۱۳۹۵)، قدرتی (۱۳۹۵)، افراسیابی و همکاران (۱۳۹۴)، زنگی‌آبادی و زنگنه (۱۳۹۰)، لطفی و همکاران (۱۳۹۲)، امین بیدختی و همکاران (۱۳۹۱)، حیدری ساریان (۱۳۹۶)، بیدل (۱۳۹۵)، بحری پور و همکاران (۱۳۹۱)، نیازی و همکاران (۱۳۹۰)، احمدی و همکاران (۱۳۹۳)، میر و همکاران (۱۳۹۴)، قدرتی و شاه جهانی (۱۳۹۴)، شایگان و همکاران (۱۳۹۴)، تاج‌بخش و همکاران (۱۳۹۲)، بحری پور و همکاران (۱۳۹۲)، صنعت خواه (۱۳۹۴)، دهقانی و همکاران (۱۳۹۱)، قاسمی و همکاران (۱۳۹۵)، رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، میرزایی و حسونند (۱۳۹۱) و ذاکری هامانه و همکاران (۱۳۹۱) ضمن بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی نشان داده‌اند بین سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه معنی‌دار و مستقیمی وجود دارد. مطابق با یافته‌های پژوهش، الگوی روابط بین متغیرهای پژوهش به شرح زیر ترسیم شده است:

شکل شماره ۲- مدل نهایی پژوهش

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد کاهش سرمایه اجتماعی، کاهش امنیت اجتماعی را بدنبال دارد و زوال اجتماع را رقم خواهد زد. و در این شرایط نامنی و زوال اجتماعی گسترش جرائم از جمله نزاع، سرقت، قتل، کودک ربایی، خرید و فروش مواد مخدر، مزاحمت ناموسی و اخلاقی افزایش می‌یابد و همکاری و مشارکت مردم در امور اجتماعی

کم می‌شود. بنابراین، تحقق سرمایه اجتماعی در قالب افزایش اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی باعث می‌شود پیوند و ارتباط مردم محلی برای تقویت فعالیت‌های گروهی و بهبود اوضاع محله غنی‌تر و قوی‌تر شود. اجتماعاتی که از طریق نهادهایی مثل خانواده، مدرسه و محیط توان سازمان‌دهی بالای رفتاری را دارند قطعاً قادر خواهند بود زمینه گسترش و ترویج فعالیت‌های گروهی و جمعی و مشارکت‌های اجتماعی را فراهم‌تر سازند. در چنین جوامعی که سطح اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی بالاست؛ میزان جرم، جنایات، کجروی و ناامنی به حداقل‌ترین می‌رسد. ناامنی و بی‌اعتمادی، عدم مشارکت و ازهم گسیختگی اجتماعی از آثار منفی رکود سرمایه اجتماعی است. به عبارتی دیگر؛ کاهش اعتماد، مشارکت و انسجام اجتماعی موجب بی‌تفاوتی افراد نسبت به قوانین، هنجارها، حوادث، اتفاقات اجتماعی و سیاسی جامعه است و این بی‌تفاوتی افراد بخاطر احساس عدم تعلق داشتن افراد به محیط و فقدان سرمایه پیوندساز است. وقتی افراد یک جامعه به محله سکونتی خود احساس وابستگی نداشته باشند و بین منافع خودشان با منافع محله‌ای فاصله احساس کنند، طبیعتاً دچار بی‌تفاوتی می‌شوند و در سایه این بی‌تفاوتی‌ها، روابط عاطفی و مسئولیت‌پذیری افراد در قبال همدیگر کمتر می‌شود.

پیشنهادها

- راهکارهای لازم جهت افزایش مشارکت در امور اجتماعی از جمله امنیت اجتماعی به مردم آموزش داده شود؛
- نسبت به ترغیب و تشویق نهادهای مردم نهاد برای ورود به مباحث امنیت محله‌ای اجتماعی اقدام شود؛
- از ظرفیت‌های بومی و محلی در راستای تحقق انسجام اجتماعی و گسترش فعالیت‌های جمعی بهره‌برداری شود؛
- برای کاهش ازهم گسیختگی‌های اجتماعی و افزایش امنیت اجتماعی فواید و مزایای انسجام محلی گوشزد شود؛

- برای ترغیب و تشویق مردم برای افزایش مشارکت در امور جامعه فواید و مزایای مشارکت اجتماعی - امنیتی یادآوری شود؛
- برای استفاده حداکثری از پتانسیل‌های بومی برای حذف و کاهش عوامل بی‌اعتمادی اجتماعی تلاش شود؛
- رهبران بومی و محلی برای اعتمادسازی در جوامع محلی به ویژه در مباحث امنیتی پیشقدم شوند؛
- برای گسترش عوامل و کاهش موانع تحقق مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی برای کاهش ناامنی‌های اجتماعی تلاش شود؛
- راهکارهای افزایش و گسترش تعلق اجتماعی به مردم برای ترویج نظم و امنیت آموزش داده شود.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود لازم می‌دانم از دانشگاه پیام نور استان یزد به خاطر همکاری در انجام این پژوهش داشتند نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- ابراهیمی لویه، عادل (۱۳۸۵). اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در بین مردم شهر گرمسار. پیک نور، سال هفتم، شماره سوم، صص ۸۴-۶۵.
- احمدی، اصغر (۱۳۸۵). امنیت و احساس امنیت. فصلنامه تخصصی و کاربردی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴ و ۵.
- احمدی، منیژه؛ چراغی، مهدی و ولائی، محمد (۱۳۹۳). تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در نواحی روستایی با تأکید بر سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی: دهستان مرحمت‌آباد میانی، شهرستان میان‌دوآب). فصلنامه مسکن و محیط روستا، شماره ۱۴۷، صص ۱۱۹-۱۰۹.
- ارمغان، زینب و پوراسدی، محمد (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر احساس امنیت دانش‌آموزان سال اول متوسطه شهر مشهد (با تأکید بر سرمایه اجتماعی). مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۶، صص ۱۸۲-۱۵۳.
- ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا (۱۳۸۳). توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی ایران. تهران: نشر نی.
- ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا (۱۳۸۰). بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان. مطالعات جامعه‌شناختی، شماره (۱۷)، صص ۳-۳۲.
- افراسیابی، حسین و براتی مقدم، انسیه (۱۳۹۴). بررسی احساس امنیت در فضای عمومی با تأکید بر سبک زندگی مخاطره‌آمیز. فصلنامه جامعه‌شناسی سبک زندگی، سال اول، شماره اول، صص ۲۸-۱.
- افروغ، عماد (۱۳۷۵). خرده فرهنگ‌ها و وفاق اجتماعی. نقد و نظر، صص ۱۵۷-۱۷۱.
- افشانی، سید علی‌رضا؛ عسکری ندوشن، عباس، ذاکری هامانه، راضیه و مزیدی شرف‌آبادی، محمدرضا (۱۳۹۱). بررسی احساس امنیت اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن در شهر یزد. مجله تحلیل اجتماعی، سال چهارم، شماره ۶۲، صص ۱-۳۴.
- امین بیدختی، علی‌اکبر و شریفی، نوید (۱۳۹۱). بررسی نقش سرمایه اجتماعی در رابطه بین دین‌داری و احساس امنیت اجتماعی. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم، سال اول، شماره ۳، صص ۳۸-۱۳.
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۹۲). درس گفتارهایی درباره جامعه‌شناسی امیل دورکیم و ماکس وبر. تهران: نشر علم.
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۹۶). جامعه‌شناسی و رنج‌هایش. تهران: نشر تیسرا.
- باستانی، علیرضا و رزمی، سید محمدجواد (۲۰۱۵). تعیین و رتبه‌بندی سرمایه اجتماعی در استان‌های ایران با استفاده از روش غیرمستقیم. رفاه اجتماعی، سال ۱۴، شماره (۵۵)، صص ۷۷-۴۵.

- بحری‌پور، عباس و رستگار خالد، امیر (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهرستان کاشان). فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال چهارم، شماره دهم، صص ۲۶-۹.
- بحری‌پور، عباس؛ ذوالفقاری، ابوالفضل و رستگار خالد، امیر (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی شهرستان کاشان). پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، صص ۸۹-۱۰۹.
- بدری، سیدعلی؛ رمضان‌نژاد، یاسر و استحکام، حسن (۱۳۹۳). سنجش مؤلفه‌های مؤثر بر سرمایه اجتماعی در سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: سکونتگاه‌های روستایی دهستان اسالم). جغرافیا و پایداری محیط، شماره (۱۲)، صص ۲۶-۱۳.
- بک، الیش (۱۳۹۰). جامعه در مخاطره جهانی. ترجمه محمدرضا مهدی زاده، تهران: نشر کویر.
- بیدل، پریناز (۱۳۹۵). رابطه اعتماد اجتماعی با احساس امنیت و امنیت اجتماعی. فصلنامه انتظام اجتماعی، سال هشتم، شماره اول، صص ۵۹-۸۸.
- بیرو، آلن (۱۳۸۰). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر ساروخانی، تهران: انتشارات کیهان.
- پور موسوی، سید موسی؛ عباسی کسبی، دنیا و واحدی، حیدر (۱۳۹۲). تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت اجتماعی شهر (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران). مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال سوم، شماره دهم، صص ۱۵۶-۱۳۹.
- تاجبخش، غلامرضا؛ جوانمرد، کرم الله و طرفی، علیرضا (۱۳۹۲). تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در شهر حمیدیه. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۳۳، صص ۴۵-۱۳.
- تقی‌لو، فرامرز (۱۳۸۵). مطالعات پایه: رابطه سرمایه اجتماعی با امنیت اجتماعی. مطالعات راهبردی، (۳۲)، صص ۲۳۹-۲۵۸.
- تنهایی، حسین‌ابوالحسن و صومعه، حضرتی (۱۳۸۸). بررسی نظری پژوهش‌های سرمایه اجتماعی در جامعه ایران. علوم رفتاری (ابهر)، شماره (۱)، صص ۲۹-۵۲.
- چلبی، مسعود (۱۳۷۲). وفاق اجتماعی. مطالعات جامعه‌شناختی، شماره (۶)، صص ۱۵-۲۸.
- چلبی، مسعود (۱۳۸۶). چارچوب مفهومی پیمایش و ارزش‌ها و نگرش ایرانیان. تهران: انتشارات طرح‌های ملی.
- چلبی، مسعود و مبارکی، محمد (۱۳۸۴). تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و جرم در سطوح خرد و کلان. مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۲، صص ۲۴-۳.

- حسینی، حسین (۱۳۸۶). احساس امنیت: تأملی نظری بر پایه یافته‌های پژوهشی. فصلنامه امنیت، سال پنجم.
- حقیقتیان، منصور؛ اسماعیلی، رضا و کریمی زاده اردکانی، سمیه (۱۳۹۴). تبیین جامعه شناختی تأثیر توسعه محله محوری در اداره کلان شهر تهران (مورد مطالعه محله‌های ازگل، حکیمیه، خانی‌آباد نو). دوره ۶، شماره ۲۰، صص ۹۹-۱۲۰.
- حیدری ساریان، وکیل (۱۳۹۶). تبیین رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی مشکین‌شهر. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ششم، شماره دوم، صص ۶۲-۴۵.
- دورکیم، امیل (۱۳۹۲). تقسیم‌کار اجتماعی. ترجمه باقر پرهام، تهران: نشر مرکز.
- دهقانی، حمید؛ اکبرزاده، فاطمه و نظر منصوری، علی (۱۳۹۱). تأثیر سرمایه اجتماعی در احساس امنیت اجتماعی دانشجویان. فصلنامه دانش انتظامی، سال پانزدهم، شماره چهارم، صص ۲۸-۱.
- ذاکری هامانه، راضیه؛ افشانی، سید علی‌رضا و عسکری ندوشن، عباس (۱۳۹۱). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و میزان احساس امنیت اجتماعی در شهر یزد. مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره سیزدهم، شماره سوم، صص ۱۱۰-۸۳.
- رازقی، نادر و رضوانی، مهدیه (۱۳۹۲). تبیین جامعه‌شناختی تأثیر سرمایه اجتماعی بر جرم. فصلنامه علمی - پژوهشی اطلاعاتی و جنایی، دوره ۸، شماره ۳، صص ۳۶-۹.
- رخشانی نسب، حمیدرضا و اسفندیاری مهنی، حمیده (۱۳۹۱). تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت در بین شهروندان شهر زاهدان با تأکید بر سرمایه اجتماعی. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال چهاردهم، شماره ۵۵، صص ۱۳۴-۱۰۶.
- رداد، محسن (۱۳۸۷). سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی. راهبرد توسعه، شماره (۱۶)، ۱۸۶ - ۱۹۶.
- رضایی، مریم؛ میرساردو، طاهره و رضایی، زهرا (۱۳۹۶). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی زنان. فصلنامه انتظام اجتماعی، سال نهم، شماره دوم، صص ۴۹-۷۴.
- زنگی‌آبادی، علی و زنگنه، مهدی (۱۳۹۰). سنجش احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهر کوچک و مرزی (مطالعه موردی: شهرخواف). فصلنامه دانش انتظامی، سال سیزدهم، شماره اول، صص ۴۱-۶۵.
- ساروخانی، باقر و هاشم نژاد، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌های آن) و احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان شهرساری. فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، شماره دوم، صص ۹۴-۸۱.

- سام آرام، عزت الله (۱۳۸۸). بررسی رابطه سلامت اجتماعی و امنیت اجتماعی با تأکید بر رهیافت پلیس جامعه‌محور. فصل‌نامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی. سال ۱. شماره ۱.
- سلیمی، فاطمه (۱۳۸۹). مشارکت اجتماعی در مدرسه. رشد آموزش علوم اجتماعی، (۴۶)، صص ۵۸-۶۴.
- شایگان، فریبا؛ امین صارمی، نوذر و عباسی، زینب (۱۳۹۴). سرمایه اجتماعی و احساس امنیت (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستانی منطقه ۴ تهران). فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۲۳، صص ۹۱-۱۲۲.
- صالحی امیری، سید رضا و نادری، افسر افشاری (۱۳۹۰). مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران. فصلنامه راهبرد، ش ۵۹، سال ۲۰، صص ۴۹-۷۶.
- صنعت خواه، علیرضا (۱۳۹۴). بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت زنان در شهر تهران. فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه، سال ششم، شماره چهارم، صص ۱۶۸-۱۴۵.
- طالب‌زاده، مریم؛ حقیقتیان، منصور و جهانبخش، اسماعیل (۱۳۹۲). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با میزان جرم در شهرکرد. فصلنامه دانش انتظامی چهارم‌حال و بختیاری، سال اول، شماره سوم، صص ۹۹-۸۱.
- عشایری، طاها (۱۳۹۷). تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم در بین شهروندان شهر اردبیل. رساله دکتری، رشته علوم اجتماعی، بررسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه کاشان.
- علی بابایی، یحیی و تیموری، محمود (۱۳۹۵). مدیابی ساختاری عوامل تعیین‌کننده سرمایه اجتماعی معلمان (مطالعه تجربی: معلمان شهرستان بیرجند). مجله تحلیل اجتماعی، شماره ۴، دوره ۷۰، صص ۱-۳۳.
- عنبری، موسی (۱۳۹۶). جامعه‌شناسی توسعه (از اقتصاد تا فرهنگ). تهران: انتشارات سمت.
- غفاری، غلامرضا (۱۳۹۲). سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی. تهران: نشر جامعه‌شناسان.
- فاین، بن (۱۳۸۵). سرمایه اجتماعی و نظریه اجتماعی. ترجمه سیدمحمد کمال سروریان، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۸۹). پایان نظم (بررسی سرمایه اجتماعی و حفظ آن)، ترجمه غلام عباس توسلی، تهران: نشر قلم نوین.
- فیلد، جان (۱۳۸۶). سرمایه اجتماعی. ترجمه غلامرضا غفاری و حسین رضائی، تهران: نشر کویر.

- قاسمی، ابراهیم؛ مهدوی، محمدصادق و کلدی، علیرضا (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی در بین جوانان (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه‌های شهر زنجان). فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی-فرهنگی، دوره پنجم، شماره اول، صص ۲۳۲-۲۰۵.
- قدرتی، حسین و شاه جهانی، طوبی (۱۳۹۴). سرمایه اجتماعی در خانواده و احساس امنیت اجتماعی در بین ساکنان شهر سبزوار. مجله مطالعات اجتماعی ایران، دوره نهم، شماره اول، صص ۱۴۸-۱۲۸.
- قدرتی، شفیعه (۱۳۹۵). احساس امنیت اجتماعی-اقتصادی زنان پس از طلاق و ارتباط آن با سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی شهر سبزوار). پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، سال دوم، شماره هشتم، صص ۱۸۳-۱۴۹.
- کلاهیچیان، محمود (۱۳۸۲). راهکارهای تحقق امنیت اجتماعی. مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی، شماره یک، صص ۱۶۸-۱۳۳.
- کیویستو، پیتر (۱۳۹۰). اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۳). پیامدهای مدرنیت. ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
- لطفی، صدیقه؛ ملازاده گنجی، جاوید؛ قدمی، مصطفی و شاکری، ابوالحسن (۱۳۹۲). ارزیابی و سنجش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت زنان (نمونه موردی: منطقه ۳ ساری). فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال چهارم، شماره دوازدهم، صص ۱۵۰-۱۳۷.
- لهسایی‌زاده، عبدالعلی؛ هاشمی، سمیه؛ عربی، علی و روحانی، علی (۱۳۹۲). بررسی رابطه احساس امنیت و تمایل به سفرهای داخلی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه تهران). فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شوشتر، سال هفتم، شماره ۲۰، صص ۲۴-۱.
- الماسی، مسعود (۱۳۹۵). بررسی عوامل مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان (مورد مطالعه: زنان ساکن مجتمع‌های مسکونی مهرشهر ایلام). مطالعات اجتماعی-روانشناختی زنان، سال چهاردهم، شماره اول، صص ۱۲۷-۱۰۳.
- معصومی، معصومعلی و پاداشی، مسعود (۱۳۹۷). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی کارکنان شهرداری‌های غرب استان گیلان. رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت، شماره (۳)، صص ۲۵۹-۲۷۲.
- میر، علی؛ میر، سعید و خلیل‌زاده، معصومه (۱۳۹۴). سرمایه اجتماعی و نقش آن در احساس امنیت (مورد مطالعه: استان لرستان). فصلنامه مدیریت سرمایه اجتماعی، دوره دوم، شماره چهارم، صص ۶۰۳-۵۸۵.

- میرزایی، حسین و حسنونند، اسماعیل (۱۳۹۱). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی؛ مطالعه تطبیقی دهستان مرکزی شهرستان سلسله و شهرالشت. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۳۲، صص ۱۵۵-۱۳۳.
- نادری، حمدالله؛ جاهد، محمدعلی و شیرزاده، مهین دخت (۱۳۸۸). بررسی رابطه احساس امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی شهر اردبیل). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، صص ۵۹-۸۷.
- نویدنیا، منیژه (۱۳۸۲). شاخص‌های امنیت اجتماعی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- نیازی، محسن؛ شقایق مقدم، الهام و شادفر، یاسمن (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان مناطق شمال (۱ و ۲) و جنوب شهر (۱۹ و ۲۰) تهران. فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، شماره سوم، صص ۱۶۰-۱۳۱.
- هزارجریبی، جعفر و صفری شالی، رضا (۱۳۸۸). بررسی رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت: مطالعه در میان شهروندان تهرانی. فصلنامه علمی پژوهشی انتظام اجتماعی، سال اول، شماره ۳، صص ۲۸-۷.
- Bourdieu, Pierre (1986). The Forms of Capital, in Handbook of Theory and Research in the Sociology of Education. ed. John G. Richardson. New York: Greenwood.
- Bullen, P. and Onyx, J. (1998). Measuring social capital in five communities in NSW. Sydney: University of technology and Management Alternatives.
- Buonanno, P. Montolio, D. & Paolo V. (2009) "Does Social Capital Reduce Crime? Journal of Law and Economics, 52: 145 – 170
- Burfeind, W. James & Dawn Bartusch (2006). Juvenile delinquency: an integrated approach, Janes and Bartlett publishers.
- Caring, Robert L (1987), Training and development handbook, Third edition, New York: Mc Ggrow- Hill Book Company
- Caves, W. & Roger et al (2005). Encyclopedia of the City. Published by Routledge
- Celine Teney, Laurie Hanquinet. (2012). High political participation, high social capital? A relational analysis of youth social capital
- Cerami, Alfio, 2006, Worlds of Socio-Economic Security in Western Europe: The Need for Bottom-Up Empowerment, A Human Security Report for Eastern/Western Europe
- Coleman, J. S. (1988). "Social Capital in the Creation of Human-Capital", American Journal of Sociology, No. 94. pp. 95-120.
- Coleman, J.S. (1994). Foundations of social theory, Belknap press, Cambridge MA.
- Eldridge, I(2005) Mean little Girls, Cwk Network, Inc

- Hamalainen, J. (2004/ 2005). Social Insecurity and Social Exclusion: Old and New Challenges for Social Policy and Social Work. Journal of Social, Issue 10, 3-15.
- Kilburn, John C. (1996). "Security and Rational Choice: Household, Community, and Public Provision". A Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy. Louisiana: Louisiana University
- Loader, Ian and Neil Walker (2007) Civilizing Security. Cambridge: Cambridge University Press.
- Moore, D. Mathew & Reckler, L. Nicholas (2013) "Social Capital, Type of Crime and Social Control", Criminology and Penology, 112:143-173.
- Osler, Audery ET. Al (2001), Not a problem? Girls and Scool Exclusion, National Children`s Bureau.
- Parcel, T. Menagman, G. (1993) "Family Social Capital and Problems Children`s Behavior", Social Psychology Quarterly, 56(2): 120- 135
- Putnam, R.D. (2000) Bowling Alone: The collapse and revival of American Community, New York: Simon and Schuster Paperbacks
- Putnam, Robert (1993). Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton: Princeton University Pres
- Weaver, D.& Opperman, M. (2000): Tourism Management, John Wiley and Sons Australia
- Zedner, Lucia. (2009) Security. London: Routledge.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی